

עלון שבועי מבית 'בני אמונים' וכל המאמינים

פרשת ויקהל פקודי

תשע"ח

219

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

אסור מוחק בחזרה בתשובה

"ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש" (וה א)

שאלה מענינת נשאל בעל הדברי יואל מפי האדמו"ר רבי איציקל מפשוורסק: בזהר הקדוש (אחרי עה ב) מבאר שחטאי האדם נרשמים על מצחו ואינם נמחקים מפניו עד ששב בתשובה. לפי זה יש להבין היאך מתר להרהר בתשובה בשבת קדש, הלא עוברים בכך על מלאכת מוחק?

השיב לו הדברי יואל בפשטות: שלושים ותשעה אבות המלאכות שנאסרו בשבת הם רק אלו שפדגמתם נעשו במלאכת המשכן (שבת ב א), ובמשכן הרי לא השתמשו בכחב מסוג שפכה.

בדרך אחרת ישב זאת רבי שרגא פייבוש שניבלג מרבינו לונדון:

באסור מוחק עובר רק המוחק על מנת לכתב (שבת עג א), ומחיקת העוונות של השב בתשובה אינה על מנת לכתב. שהרי כתב הרמב"ם (תשובה ב ב) כי אחד מתנאי התשובה הוא: 'וייעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם'.

ש"ת שרגא מפאר"ח א סימן ע

קול כלי הקדש עורר את העם להביא

"מרבבים העם להביא... ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמור איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויפלא העם מהביא" (לו ה-ו)

מפני מה הכריז משה במיוחד על הפסקת המלאכה, ולא בקש בפשטות שיפסיקו להביא?

באר הרב הקדוש בעל 'אוהב ישראל' מאפסא על פי עבדה שהיתה בעירו:

שמש היה בעיר אפסא, אשר תפקידו היה לנקש על דלתות היהודים ולעוררם להשכים לתפלת שחרית. זמן היה האישי ושבע ימים, ונקישתו חלושה למדי. אלא שאיש לא עמד בפניה, וכל שומעה היה ננער מיד ממשותו ורץ לבית הפנסה. סוד הצלחתו של השמש היה בזמנתו העילאית: זכה הוא לשמש עוד את הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, וזה בעצמו היה רבא שמים מפלג, והיה עושה את מלאכתו בדקדוק ובחזרת קדש.

אף במלאכת המשכן, מששמעו העם את נקישות כלי המלאכה של בצלאל ויתר עושי מלאכת המשכן, היה לבם מתעורר מיד להוסיף ולתרום למלאכת המשכן עד שלא יכלו לחלל, ועל פן כדי שיפסיקו הצנר משה לצוותם פרוש.

שפתי צדיקים' [צ"ח"ה מרינוב] פקודי

המשכן נחשב כמקום תפלה

"במראת הצבאת אשר צבאו פתח אהל מועד" (לה ה)

"במחזית נשיא דאתן לצלאה בתרע משכן זמנא" (אונקלוס).

חקר הגר"ז מבריסק:

עבדה ידועה היא פי בית המקדש שמש אף כמקום תפלה, וכן כתוב (שפעה נו ז): 'והביאותים אל הר קדשי ושמחתם בבית תפלת...'. אך יש לחקור האם דיו זה נהג אף במשכן, או שמא רק בבית המקדש?

מדברי אונקלוס הנזכרים למעלה שהנשים היו מתפללות בפתח אהל מועד הוכיח הגר"ז שאף המשכן נחשב למקום תפלה. וכן יש להוכיח מלשון הרמב"ם (תפלה א א): 'הכל יהיו מתפללין נכח המקדש בכל מקום שיהיה', ופרש ה'פסוק משנה' (שם): 'בכל מקום שיהיה המקדש: בין שהיה במדבר, בין כשהיה בגלגל או בשילה ובנוב ובגבעון, בין כשנבנה בית עולמים, הרי שהמשכן נחשב כמקום תפלה'.

שעורי רמ"ד הלוי על התורה

יש להוסיף כי כך מוכח אף מדברי המדרש (תנחומא במדבר ט): 'כשהלך להחריב את יריחו, אמר להם: הושעו: עתידים אתם לעשות שם את השבת. אל תרחקו מן הארון יותר מן אלפים אמה לכל רוח, למה? שתהיו רשאים לבא להתפלל לפני הארון בשבת', הרי שהמשכן שמש כמקום תפלה.

רזי אמונים

מרמזו אמן בפרשה

בין שבת לאמן

"אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם" (לה א)

במסכת ברכות (נג ב) אמרו חכמים: "גדול העונה אמן יותר מן המברך", ויש לפרש זאת כך: כיון שאמן נהג ראשי תבות א-ל מלך נאמן (שבת קט ב), נמצא שבמבד המברך מזכיר רק את: א-ל מלך (בגמטריה), העונה אמן מוסיף אף את התאר נאמן שמשמעותו - נאמן עלינו ה' שינאלנו מהרה כהבטחתו, ובכך גדלה מעלתו על מעלת המברך.

אף כשהצטוו ישראל על השבת בפסוק שלפנינו, נכלל בצויו זה חיובם להאמין בביאת הגאולה - יום שכלו שבת. ולכן נרמזה אף עגית אמן, המסמלת את אמונת הגאולה כאמור, בתבות "אלה הדברים" - בגימטריה מאתים תשעים ושבע בגימטריה של תבת אמן' כמלואה (א"ף מ"ם נ"ז).

בת ע"ו

בית המקדש השלישי - בזכות תפלה

"אלה פקודי המשכן משכן העדת" (לה כא)

"המשכן משכן שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חרבניו על עונותיהו של ישראל" (רש"י).

דרש האדמו"ר רבי מאיר מדז'קוב:

הבית הראשון נחרב בעוון בטול תורה (ירושלמי חגיגה א א), ואף לבנו בית שני לא זכינו אלא לאחר שקבלנו על עצמנו על תורה בימי אחשוורוש (שבת ז א), למטת זאת, לבנו הבית השלישי, נזכה בזכות התחזקות בתפלה. ולכך רמז הכתוב בלשון: "אלה פקודי המשכן" - בגימטריה: "קול תפלה", כלומר, בזכות "קול תפלה" נזכה להגאל ולהפקד בדבר ישועה ורחמים בבנו הבית השלישי במהרה בגימטריה אמן.

אמרי נעים

המשכן נמשח לפני כליו

"ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה את כל אשר צוה ה' את משה" (לה כב)

בשעה שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: לך אמר לו לבצלאל עשה לי משכן, ארון וכלים, הלך משה והפך ואמר לו: עשה ארון וכלים ומשכן. אמר לו [בצלאל]: 'משה רבנו, מנהגו של עולם אדם בונה בית ואחר כך מכניס לתוכו כלים, ואתה אומר עשה לי ארון וכלים ומשכן. כלים שאני עושה להיכן אכניסם? שמא כך אמר לך הקדוש ברוך הוא: עשה משכן, ארון וכלים? אמר לו [משנה]: 'שמא בצל א-ל היית יודעת?!' (ברכות נה א).

בטור (א"ח תרנד) הובא בשם פסיקתא רבתי (ו א) כי השעם שבחנפה קוראים בתורה את פרשת הקרבנות שהביאו הנשיאים ביום חנכת המזבח, הוא משום שמלאכת עשית המשכן וכליו נשלמה בכ"ה בכסלו. ובאר הע"ז (שם א) שעל אף שלא הביאו הנשיאים את קרבנותיהם עד ליום הקמת המשכן בפעל - בראש חודש ניסן, בכל זאת תקנו לקרא פרשה זו בחנכה, כיון שאז נשלמה מלאכת עשיתו.

לאור הנ"ל לכאורה שבה ועולה תמיהתו של בצלאל: אם אכן עברו כשלושה חודשים בין השלמת המשכן להקמתו, להיכן יכנסו הכלים שעשה בתקופה זו?

באר רבנו נתן אדלר רבו של היחמת סופר:

כיון שלא משחו את המשכן וכליו בשמן המשחה עד להקמת המשכן בפעל, נתן היה בינתיים לאכסנים בכל מקום שהוא. בצלאל הבין כי ביום הקמת המשכן יצטרכו למשח את המשכן ואת כליו כסדר עשיתם - כלים ולאחר מכן משכן, ועל פן תמה: להיכן יכניס את הכלים עד אשר יסימו למשח את המשכן? ואכן, כיון שבפעל התקיימה מוחשבתו, והמשכן נעשה תחלה, ובשל כך אף בהקמתו נמשח בראשונה, לכן מיד כשנמשחו הכלים יכולים היו להכניסם לתוכו.

ש"ת 'התם סופר' א"ח כח

"חברים כל ישראל ונאמר אמן..."

בשם הגר"י הקדוש הובא (שער הכנויות ענין ברכות השחר) כי קדם התפלה צריך המתפלל לקבל על עצמו מצות עשה של 'ואהבת לרעך כמוך' ויכונן לאהב כל איש מישראל בגופו. על המברכים ברכות השחר בצותא בבית הכנסת, האחד מברך ורעהו עונה אמן, כתב הרמ"ע מפאנו (ש"ת ט): "אין לך רעים אהובים יותר מאלו".

יהודי יקר!

בידך לקים בכל יום, בפעל, את מצות 'ואהבת לרעך כמוך' קדם התפלה. הקשב לברכות חברך וענה אחריו 'אמן', ובכך תזכה לומר ברכה משלמת, ותקים מצות 'ואהבת לרעך כמוך'.

ברכות השחר, בקול, בכונה, בחברותא!

